

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Регіоназнавство в шкільній історичній освіті

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для предметної спеціальності: для всіх спеціальностей галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Обмеження для вибору: після вивчення дисципліни «Методика навчання * (предмет за спеціальністю)»

Кількість кредитів (годин): 4 (денна форма: 120 год.: 26 – лекції; 22 – семінарські; 72 – самостійна робота; заочна форма: 120 год.: 6 – лекції, 6 – семінарські, 108 – самостійна робота)

Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача

ПІБ: Гончарова Наталія Олександрівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат історичних наук, доцент

Кафедра: кафедра історії та методики її навчання

Робочій e-mail: goncharova@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: четвер, 15:00-16:00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни: оптимізація методів і форм організації освітньої діяльності на уроках історії засобами регіоназнавства.

Мета дисципліни: поглиблення фахових компетентностей студентів-істориків, але може бути рекомендована для студентів інших спеціальностей, які цікавляться історією та методикою її навчання. Основний акцент робиться на визначенні взаємозв'язків регіоназнавства з історичною наукою; виробленні умінь виявляти просторові рамки історичних процесів та явищ; формуванні практичних навичок застосування регіоназнавчих методів у викладацькій та дослідницькій роботі. Особливістю дисципліни є міждисциплінарний характер викладання.

Результати навчання. Студенти, котрі опанують навчальну дисципліну «Регіоназнавство в шкільній історичній освіті» **зрозуміють:**

- концептуальні та прикладні аспекти регіоназнавства як складової частини освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти;
- особливості комплексного регіоназнавчого аналізу;
- методичні засади висвітлення специфіки соціально-економічного, політичного, культурного розвитку відносно цілісних територіальних утворень – регіонів – у шкільних курсах історії;
- значення регіоназнавства як провідного чинника формування історичної та патріотичної свідомості учнів.

В процесі вивчення курсу студенти можуть оволодіти такими **уміннями й навичками:**

- аналізувати навчально-методичну літературу;

- характеризувати методи регіонаознавчих досліджень;
- визначати оптимальні форми роботи з регіональними матеріалами залежно від конкретної теми та поставлених цільових завдань уроку;
- складати плани-конспекти уроків із застосуванням регіонального компоненту;
- враховувати пізнавальні можливості учнів.
- формувати комунікаційну стратегію з дотриманням етичних норм зі всіма учасниками освітнього процесу;
- організовувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працювати в команді (педагогічному колективі закладу освіти, інших професійних об'єднаннях).
- створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Регіонаознавство як наука і навчальна дисципліна.

Тема № 2. Історія становлення і розвитку вітчизняного регіонаознавства.

Тема № 3. Теоретично-методологічні засади регіонаознавства.

Тема № 4. Навчання регіональної історії як система.

Тема № 5. Методичні засади організації та проведення уроків з регіональної історії.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з [«Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»](#) студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до [«Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ»](#). Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами генеративних моделей штучного інтелекту. Генерація тексту для виконання індивідуальних занять або підготовки до семінарських занять буде кваліфікуватися як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Шкала оцінювання та нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до [«Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»](#).

Форма проміжного контролю – модульна контрольна робота.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриваючи зміст теоретичних питань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Рецензування наукових статей	5
Підготовка презентації	5
Методичні розробки	5

Критеріями оцінювання *рецензій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи над *методичними розробками* є здатність студента скласти основні види навчально-методичної документації. Оцінювання *презентації* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність змісту, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та під час аналізу-інтерпретації висловлення власного ставлення до проблеми, демонстрування творчого підходу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Теоретичне питання	5 балів за вірну відповідь
Теоретичне питання	10 балів за вірну відповідь
Теоретичне питання	15 балів за вірну відповідь
Усього	30 балів

7. Основна література та інформаційні ресурси

- Величко, В.В. (2011). Теоретичні та методологічні засади регіоназнавства в наукових дослідженнях в Україні та інших європейських державах. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*, 17, 138–144.
- Верменич, Я.В. (2012). *Локальна історія як науковий напрям: традиції й інновації* / Наук. ред. В.А. Смолій. Київ: Інститут історії України НАН України.
- Верменич, Я.В. (2003). *Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні* / Наук. ред. П.Т. Тронько. Київ: Інститут історії України НАН України.
- Гончарова, Н. (2021). Виховний потенціал благодійності в освітньому процесі. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць*. Серія: Історичні науки, 50, 159–167

- Гончарова, Н.О. (2011). Краєзнавчий матеріал в системі навчання історії. *Гуманітарні науки. Науково-практичний журнал*, 2 (22), 96–102.
- Горобчишина, С.А., Колосова, Т.В., Лациба, М.В. (2003). *Регіональний портрет України*. Київ: УНЦПД.
- Горохівська, Я. (2007). Вивчення історії рідного краю у 7–9 класах загальноосвітніх шкіл. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 23, 69–72.
- Дем'янчук, Г., Дем'янчук, А., Дем'янчук, Б. (2006). *Українське краєзнавство: сторінки історії*. Київ: Просвіта.
- Звалінська, М. (2008). Методи дослідження у вивченні історії рідного краю. *Історія в школі*, 3, 36–38.
- Ковальська-Павелко, І. М. (2014). Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів. *Грані*, 6 (110), 161–167.
- Лихо, І. (2023). Методика викладання історії рідного краю у 9 класі закладів загальної середньої освіти України. *Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 10 травня 2023 р. Запоріжжя: Запорізький національний університет*, 106–114.
- Моцак, С.І. (2017). Методичні аспекти вивчення історії рідного краю в загальноосвітніх закладах України. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал*, 2 (5), 18–23.
- Нагорна, Л.П. (2008). *Регіональна ідентичність: український контекст*. Київ: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України.
- Орлюк, О.В. (2015). Експериментальна методика навчання старшокласників регіональної історії в курсі історії України. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки, 1, 232–238.
- Орлюк, О. (2014). Поняття «регіональна історія» у контексті навчання старшокласників історії України: пошук підходів до визначення. *Рідна школа*, 11, 37–41.
- Пометун, О.І. Гупан, Н.М., Власов, В.С. (2018). *Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник*. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ».
- Прокопчук, В.С. (2010). *Шкільне краєзнавство: навчальний посібник* / Наук. ред. П.Т. Тронько. Київ; Кам'янець-Подільський: Кондор.
- Смочко, Н.М. (2012). *Регіонознавство: курс лекцій*. Мукачево: МДУ.
- Студенніков, І. (2007). Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату. *Регіональна історія України*. Збірник наукових статей, 1, 67–78.
- Щур, Ю.І. (2021). Регіональні особливості українського визвольного руху ХХ століття на уроках історії в школі. *Актуальні проблеми історичної освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 18 березня 2021 р. Херсон: ХДУ*, 72–75.

Затверджено на засіданні кафедри історії та методики її навчання
(протокол № 8 від 05 лютого 2024 р.)